

ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ
ΕΝΑΣ ΜΕΤΑΛΙΟΣ ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ

Α ΤΑΞΗ ΤΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΜΟΙΡΩΝ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ:
ΝΤΑΜΠΑΚΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

ΜΑΘΗΤΕΣ: ΝΤΑΒΙΛΑΚΗ ΔΡΕΤΗ
ΤΖΑΓΚΑΡΑΚΗΣ ΠΑΝΩΗΣ
ΤΥΡΑΚΗ ΣΟΦΙΑ

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ: 2013-2014

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	1
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ: Η ΖΩΗ ΤΟΥ	4
Τα πρώτα χρόνια... ..	5
Το τέλος της ζωής του.....	7
Το Μουσείο του Νίκου Καζαντζάκη	7
ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ: ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ	9
Μυθιστορήματα	10
Βίος και πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά.....	10
Ο Καπετάν Μιχάλης	11
Ο Χριστός Ξανασταυρώνεται	12
Ο Τελευταίος Πειρασμός.....	13
Αναφορά στον Γκρέκο.....	14
Ο Φτωχούλης του Θεού.....	15
Ταξιδιωτικά.....	15
Φιλοσοφικά	15
Ασκητική	15
Μεταφράσεις.....	16
Επιστολές.....	16
Θεατρικά	17
Οδυσσέας.....	17
Βούδας.....	17
Αποφθέγματα	18
ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ: ΕΠΙΡΡΟΕΣ.....	19
Γαλάτεια.....	20
Γκαμπριέλε Ντ' Αννούτσιο.....	20
Μωρίς Μέτερλινκ	20
Νίτσε	21
Βούδας	21
Χριστός	21
Όμηρος.....	22
Δάντης.....	22
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	23
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	24

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στα πλαίσια της ερευνητικής εργασίας «χαρισματικές προσωπικότητες της Κρήτης» αποφασίσαμε ομαδικά να ασχοληθούμε με το Νίκο Καζαντζάκη. Μία προσωπικότητα που επηρέασε τον πολιτισμό με τα έργα του και τις πεποιθήσεις του. Πιο αναλυτικά, θα μελετήσουμε την προσωπική του ζωή, το χαρακτήρα του, το έργο του, τα ταξίδια του και την επιρροή του σε παγκόσμιο επίπεδο.

Ασχοληθήκαμε με τον Ν. Καζαντζάκη διότι εντυπωσιαστήκαμε από τη γραφή του στην οποία διαπλέκεται η εμπειρία με το στοχασμό, με πορεία από τα πράγματα στις υψηλές ιδέες, στην ελευθερία, στο νόημα της ζωής και στα υπαρξιακά ερωτήματα. Επίσης, το γεγονός ότι ο Καζαντζάκης είναι άριστος χειριστής της Ελληνικής γλώσσας και αναζητάει την ελληνικότητα στη διαχρονική μας παράδοση, αποτελεί ένα ακόμη λόγο για την επιλογή αυτής της προσωπικότητας. Εκτός από αυτό, βρήκαμε ενδιαφέρον στις φιλοσοφικές ιδέες και ανησυχίες του.

Όμως πέρα από τη προσωπικότητα αυτή, σημαντικός ήταν και ο ρόλος της εργασίας στην ομάδα μας. Αυτό γιατί αναλάβαμε πρωτοβουλίες και ρόλους που αν και είναι δύσκολοι, μας δίδαξαν την ομαδική συνεργασία. Έτσι, εξαιτίας των απαιτήσεων του έργου μας προσδοκούμε να αποκτήσουμε γνώσεις και να καταρτιστούμε στο τομέα των ομαδικών εργασιών.

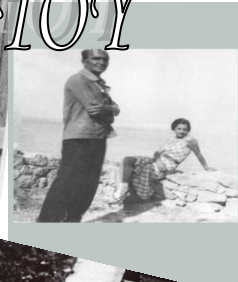
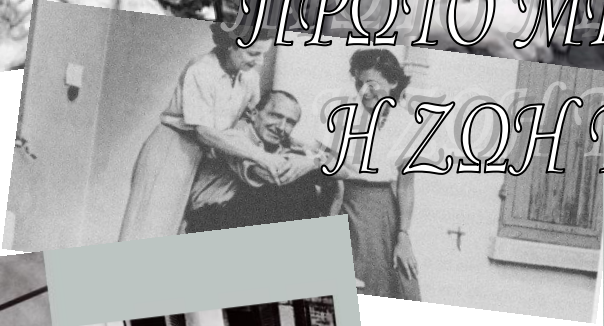
ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Νίκος Καζαντζάκης υπήρξε ένα φαινόμενο δημιουργού, είχε ευρύτατη παιδεία και επικοινωνούσε με όλα τα φιλοσοφικά ρεύματα της εποχής του. Υπήρξε τύπος μοναχικός. Οι ανησυχίες και οι αναζητήσεις του κάλυψαν πολλές πτυχές των ανθρωπιστικών επιστημών υπήρξε διεθνώς καταξιωμένος πεζογράφος, ποιητής, καινοτόμος θεατρικός και ταξιδιωτικός συγγραφέας, πραγματικός, όμως παρεξηγημένος, ακούραστος και πολύγλωσσος, ανήσυχος πολιτικός, θρησκευολόγος και φιλόσοφος.

Το έργο του Νίκου Καζαντζάκη έχει σημειώσει ευρεία διάδοση και έχει βρει βαθιά απήχηση στις ψυχές των ανθρώπων διαφόρων εθνικοτήτων και θρησκευτικών πεποιθήσεων. Ακόμα, απέκτησε παγκόσμια φήμη και κέρδισε μεγάλες πιθανότητες να παραμείνει κλασικός στη ροή των αιώνων. Αυτό ίσως οφείλεται περισσότερο στο στέρεο φιλοσοφικό του υπόβαθρο και λιγότερο στην απλή και περίτεχνη λογοτεχνική του μορφή και πλοκή που κρατά ζωντανό το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Ο Καζαντζάκης είναι ίσως μοναδικό φαινόμενο εργατικότητας στα ελληνικά γράμματα και από τα παραγωγικότερα πνεύματα σε παγκόσμιο επίπεδο. Στο έργο του όμως διακρίνεται έντονα η προσωπική του σφραγίδα.

Ο Νίκος Καζαντζάκης ήταν είναι και θα είναι ένας από τους σημαντικότερους συγγραφείς όλου του κόσμου. Το σπουδαίο για εμάς είναι, ότι έχει αναγνωριστεί και από άλλους γνωστούς ανθρώπους. Για παράδειγμα, ένας αιγύπτιος συγγραφέας έχει πει «ο Καζαντζάκης για μένα είναι ένας από τους μεγαλύτερους στην ιστορία της Λογοτεχνίας. Είναι πολύ ανθρώπινος, διαθέτει τη γνώση της ανθρώπινης καρδιάς και παρουσιάζει ανθρώπινους χαρακτήρες, ενώ αποδεικνύει τις καλύτερες αξίες του χριστιανισμού. Έχω διαβάσει όλα τα βιβλία του και είμαι πολύ περήφανος γι ' αυτόν ». Και άλλοι πολλοί βέβαια έχουν μιλήσει για τον Καζαντζάκη με τα καλύτερα λόγια. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι δύο βιβλία του, περιλαμβάνονται στα ηχογραφημένα κείμενα που προορίζονται για τυφλούς, στη δημοτική βιβλιοθήκη της γαλλικής πόλης Cosne-sur-Loire.

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ Η ΖΩΗ ΤΟΥ

Τα πρώτα χρόνια...

Ο Νίκος Καζαντζάκης υπήρξε ένα ελεύθερο πνεύμα, γέννημα θρέμμα της μάνας Κρήτης. Ο Νίκος γεννήθηκε στο Ηράκλειο της Κρήτης στις 18 Φεβρουαρίου 1883. Ήταν γιος του καταγόμενου από το χωριό Βάρβαροι, εμπόρου γεωργικών προϊόντων και κρασιού, Μιχάλη Καζαντζάκη και της Μαρίας Χριστοδουλάκη με καταγωγή από το χωριό Ασυρώτοι και είχε τρία αδέρφια, την Αναστασία, την Ελένη και τον Γιώργο.

Ο Νίκος Καζαντζάκης το 1897 φοιτά στο δημοτικό σχολείο του Ηρακλείου. Ένα χρόνο αργότερα, η οικογένεια του Καζαντζάκη εγκαθίσταται στη Νάξο, όπου ο Νίκος ξεκινά τις γυμνασιακές του σπουδές, μαθαίνει γαλλικά και ιταλικά και έρχεται σε επαφή με το δυτικό πολιτισμό. Αργότερα, η οικογένεια επιστρέφει οριστικά στο Ηράκλειο όπου ο Νίκος ολοκληρώνει τις γυμνασιακές του σπουδές το, το 1902. Από το 1902 έως το 1907 σπουδάζει νομικά στην Αθήνα και εργάζεται ως χρονογράφος στην εφημερίδα Ακρόπολις. Συνεχίζει τις σπουδές του στη Νομική Σχολή στο Παρίσι και το 1909 περιηγείται για ένα περίπου μήνα τη Φλωρεντία και τη Ρώμη και διαμένει για λίγο στο Ηράκλειο μέχρι να εγκατασταθεί οριστικά στην Αθήνα.

Μετά τις σπουδές του, ο Νίκος συζεί με τη Γαλάτεια Αλεξίου (πεζογράφος-θεατρικός συγγραφέας) στην Αθήνα. Παρόλο που η αντίδραση των οικογενειών ήταν έντονη, μετά από ένα χρόνο συμβίωσης το ζευγάρι στεφανώνεται στο Ηράκλειο το 1911. Αφότου οι σύζυγοι βρέθηκαν σε διάσταση για πολλά χρόνια, το διαζύγιό τους εκδόθηκε το 1926.

Ο Νίκος Καζαντζάκης ήταν ένας μεγάλος ταξιδευτής. Αν το κάθε ταξίδι του είχε ένα συγκεκριμένο σκοπό, τα ταξίδια του στο σύνολό τους δίνουν την εικόνα μιας αέναης περιπλάνησης. Ο Καζαντζάκης δέθηκε με τους ανθρώπους πολύ περισσότερο απ' ό,τι με τους τόπους, όπως μαρτυρεί η αλληλογραφία του. Αλλά από κάθε τόπο επισκέπτεται, κρατάει στο μυαλό του το νήμα της επαφής, το σύνδεσμο που θα πυροδοτήσει κάποτε τη συγγραφική του εργασία ή θα μολιάσει το συγγραφικό του έργο.

Ταξιδεύοντας...

Από τα 23 μέχρι τα 40, ο Καζαντζάκης ζει μια πυρετώδη περίοδο έντονων πνευματικών αναζητήσεων, ταξιδιών και ποικίλων δραστηριοτήτων. Το 1912 με το ξέσπασμα του πρώτου Βαλκανικού Πολέμου κατατάσσεται στο στρατό ως εθελοντής και διορίζεται στο γραφείο του Πρωθυπουργού Ελευθέριου Βενιζέλου. Το 1914 ταξιδεύει με τον Άγγελο Σικελιανό στο Άγον Όρος. Μετά τις σπουδές του στο Παρίσι ταξιδεύει στην Ελβετία. Ο Πρωθυπουργός Βενιζέλος, το 1919, διορίζει τον Καζαντζάκη Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Περιθάλψεως, με συγκεκριμένη αποστολή τον επαναπατρισμό 150.000 Ελλήνων που υφίστανται διωγμό από τους Μπολσεβίκους στον Καύκασο. Τον Ιούλιο αναχωρεί με την ομάδα του, στην οποία συμμετέχουν ο Σταυριδάκης και ο Ζορμπάς. Τον Αύγουστο πηγαίνει στις Βερσαλλίες για να δώσει αναφορά στο Βενιζέλο, που παρευρίσκεται στις διαπραγματεύσεις για τη Συνθήκη Ειρήνης.

Στη συνέχεια ο Καζαντζάκης πηγαίνει στη Μακεδονία και στη Θράκη για να επιβλέψει την εγκατάσταση των προσφύγων εκεί. Το 1920, καταποείται από την

δολοφονία του Ίωνα Δραγούμη στις 31 Ιουλίου. Μετά την ήττα του Κόμματος των Φιλελευθέρων του Βενιζέλου στις εκλογές του Νοεμβρίου, αποχωρεί από το Υπουργείο Περιθάλψεως και φεύγει για το Παρίσι. Ένα χρόνο μετά περιηγείται τη Γερμανία, επιστρέφοντας στην Ελλάδα το Φεβρουάριο. Κατόπιν ζει στη Βιέννη και στο Βερολίνο όπου μυείται στην κοινωνική επανάσταση μέσω μιας ομάδας επαναστατημένων γυναικών που έπαιξαν σημαντικό ρόλο στη ζωή του.

Το 1924 περνάει τρεις μήνες στην Ιταλία, εγκαθίσταται στην Ασίζη και ασπάζεται τη διδασκαλία του Αγίου Φραγκίσκου. Ο Νίκος Καζαντζάκης ταξιδεύει στην Παλαιστίνη και στην Κύπρο ως ανταποκριτής. Τον Αύγουστο πηγαίνει στην Ισπανία για να πάρει συνέντευξη από τον Ισπανό δικτάτορα Πρίμο ντε Ριβέρα· τον Οκτώβριο βρίσκεται στη Ρώμη για συνέντευξη με το Μουσολίνι. Το Νοέμβριο γνωρίζει τον Παντελή Πρεβελάκη. Το 1927 επισκέπτεται την Αίγυπτο και το Σινά, πάλι ως ανταποκριτής εφημερίδας. Τέλη Οκτωβρίου ο Καζαντζάκης ξαναταξιδεύει στη Ρωσία, αυτή τη φορά ως προσκεκλημένος της Σοβιετικής Κυβέρνησης, με την ευκαιρία του εορτασμού για τα δεκάχρονα της Επανάστασης. Συναντά τον Henri Barbusse. Γνωρίζει τον Παναΐτ Ιστράτι. Μαζί με τον Ιστράτι και άλλους περιηγείται τον Καύκασο.

Σε 14 χρόνια ο Νίκος Καζαντζάκης έχει ταξιδέψει στην Κύπρο, την Παλαιστίνη, την Αίγυπτο, το Σινά και την Ιαπωνία καθώς και έχει επισκεφτεί δύο φορές την Ιταλία, τρεις φορές τη Σοβιετική Ένωση και τρεις την Ισπανία. Σε κάποια από τα ταξίδια του είχε σταλθεί για να πάρει συνεντεύξεις που θα δημοσιεύονταν σε εφημερίδες για τις οποίες δούλευε εκείνη την περίοδο. Κάποιες από αυτές είναι η Ακρόπολις, η Καθημερινή, ο Ελεύθερος Τύπος και ο Ελεύθερος Λόγος. Κατά καιρούς διαμένει στην Ευρώπη, ενώ το ελληνικό του σπίτι το χτίζει στην Αίγινα.

Το 1938, ο Καζαντζάκης ταξιδεύει στην Αγγλία όπου του παραχωρείται η παλαιά κατοικία της κόρης του Σαίξπηρ. Στη διάρκεια της κατοχής παραμένει στην Αίγινα απομονωμένος ώσπου οι Γερμανοί αποχώρισαν και επιστρέφει στην Αθήνα. Εκεί αναπτύσσει πολιτική δράση, υποβάλλει υποψηφιότητα στην Ακαδημία Αθηνών αλλά αποτυγχάνει και εκλέγεται πρόεδρος της Εταιρίας Ελλήνων Λογοτεχνών.

Το 1945, ο Νίκος Καζαντζάκης ξαναμπαίνει στη πολιτική, ηγείται ενός μικρού σοσιαλιστικού κόμματος, σκοπός του οποίου είναι να ενώσει όλες τις ομάδες αποσχισθέντων της μη-κομμουνιστικής αριστεράς. Για δύο ψήφους αποτυγχάνει να εκλεγεί στην Ακαδημία Αθηνών. Η Κυβέρνηση τον στέλνει ως πραγματογνώμονα στην Κρήτη για να συντάξει έκθεση για τις ωμότητες των Γερμανών. Το Νοέμβριο παντρεύεται την πιστή του συντρόφισσα Ελένη Σαμίου και ορκίζεται Υπουργός άνευ χαρτοφυλακίου στην Κυβέρνηση Συνασπισμού του Σοφούλη. Μετά την ένωση των σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων ο Καζαντζάκης παραιτείται από το αξίωμα του Υπουργού. Η Εταιρία Ελλήνων Λογοτεχνών προτείνει τον Καζαντζάκη για το Βραβείο Νόμπελ, μαζί με το Σικελιανό. Τον Ιούνιο αρχίζει μια διαμονή σαράντα ημερών στο εξωτερικό, που έμελλε τελικά να διαρκέσει μέχρι το θάνατό του. Στην Αγγλία προσπαθεί να πείσει Βρετανούς διανοούμενους να συμμετάσχουν στην ίδρυση μιας "Διεθνούς του Πνεύματος" εκείνοι όμως δεν δείχνουν ενδιαφέρον. Το Βρετανικό Συμβούλιο του προσφέρει ένα δωμάτιο στο Καίμπριτζ, όπου περνάει το καλοκαίρι. Το Σεπτέμβριο πηγαίνει στο Παρίσι, καλεσμένος της Γαλλικής Κυβέρνησης. Η πολιτική κατάσταση στην Ελλάδα τον αναγκάζει να παραμείνει στο εξωτερικό.

Το 1957, Ο Καζαντζάκης και η Ελένη αναχωρούν για την Κίνα, προσκεκλημένοι της Κινέζικης Κυβέρνησης. Για να επιστρέψει αεροπορικώς μέσω Ιαπωνίας, αναγκάζεται να εμβολιαστεί στην Καντόνα. Το εμβόλιο παρουσιάζει οίδημα και το χέρι του παθαίνει γάγγραινα. Εισάγεται για θεραπεία σε νοσοκομείο του Φράιμπουργκ. Η κρίση περνάει. Ο Άλμπερτ Σβάιτσερ έρχεται να τον συγχαρεί, αλλά μια επιδημία ασιατικής γρίπης τον εξαντλεί γρήγορα στην κατάσταση αδυναμίας στην οποία βρίσκεται. Πεθαίνει...

Το τέλος της ζωής του

Ο Νίκος Καζαντζάκης ήταν ένας από τους πιο πολυταξιδεμένους ανθρώπους τις εποχές του, ο οποίος αν και πέρασε τόσα με τις γυναίκες του, την εκκλησία και τον πόλεμο δεν σταμάτησε να γράφει και να ανακαλύπτει πράγματα για την ελληνική γλώσσα. Με κατάπληξη και πόνο το Πανελλήνιο πληροφορείται για τον χαμό του μεγαλύτερου Έλληνα σύγχρονου λογοτέχνη, του Ν. Καζαντζάκη. Αυτός υπέφερε 8 χρόνια από λευχαιμία και μία ξαφνική γρίπη τον έκανε να φύγει γρηγορότερα από την ζωή.

Η μεταφορά της σωρός του από το Φράιμπουργκ στις 3 Νοεμβρίου έγινε με αυτοκινητάμαξα στις 5 Νοεμβρίου θα μεταφερόταν αεροπορικώς στο Ηράκλειο με δωρεά αεροπλάνο του Ωνάση. Πάνω από 700 άτομα μαζεύτηκαν στο αεροδρόμιο για να βρεθούν στην άφιξη της σορού και να την συνοδεύσουν μέχρι την πόλη. Τελευταία επιθυμία του Ν. Καζαντζάκη ήταν να ταφεί στο Ηράκλειο της Κρήτης όπως και έγινε. Η σωρός του είναι στο Ενετικό Προμαχώνα Μαρτινέγκρο.

Το Μουσείο του Νίκου Καζαντζάκη

Το Μουσείο Νίκου Καζαντζάκη αποδίδει τιμή στον σπουδαίο άνθρωπο του πνεύματος, τον συγγραφέα, στοχαστή, φιλόσοφο, πολιτικό, ταξιδευτή, Νίκο Καζαντζάκη.

Το Μουσείο, που αποτελείται από ένα σύνολο κτιρίων, βρίσκεται στην κεντρική πλατεία του ιστορικού χωριού Βαρβάρει, σημερινή Μυρτιά. Η Έκθεση του Μουσείου στεγάζεται σε χώρο, ο οποίος διαμορφώθηκε εκεί όπου βρισκόταν το πατρικό σπίτι της οικογένειας Ανεμογιάννη, οικογένειας συγγενικής με τον καπετάν Μιχάλη, τον πατέρα του Νίκου Καζαντζάκη.

Τον χώρο αυτό τον ίδρυσε ο Γιώργος Ανεμογιάννης, σκηνογράφος-ενδυματολόγος, ένας από τους πρωτοπόρους του θεάτρου στην Ελλάδα. Βασικός στόχος του ήταν να διασωθεί η μνήμη του συγγραφέα και να προβληθεί το έργο και η σκέψη του. Σημαντική βοήθεια προσέφερε η Ελένη Σαμίου-Καζαντζάκη, δεύτερη σύζυγος του συγγραφέα.

Στο Μουσείο βρίσκονται χειρόγραφα και σημειώσεις του συγγραφέα, δείγματα αλληλογραφίας με μεγάλους στοχαστές, πολιτικούς και λογοτέχνες της εποχής του, πρώτες εκδόσεις των έργων του στα ελληνικά και σ' άλλες γλώσσες, σπάνιο φωτογραφικό υλικό, αναμνηστικά από τα ταξίδια του, προσωπικά αντικείμενα, μακέτες, κοστούμια και υλικό από θεατρικές παραστάσεις έργων του, εδώ και στο εξωτερικό, πορτρέτα και γλυπτά με τη μορφή του, δεκάδες ξενόγλωσσες εκδόσεις

έργων του, όλα κειμήλια, που ζωντανεύουν τη μνήμη και προβάλλουν το έργο και την προσωπικότητα του Νίκου Καζαντζάκη.

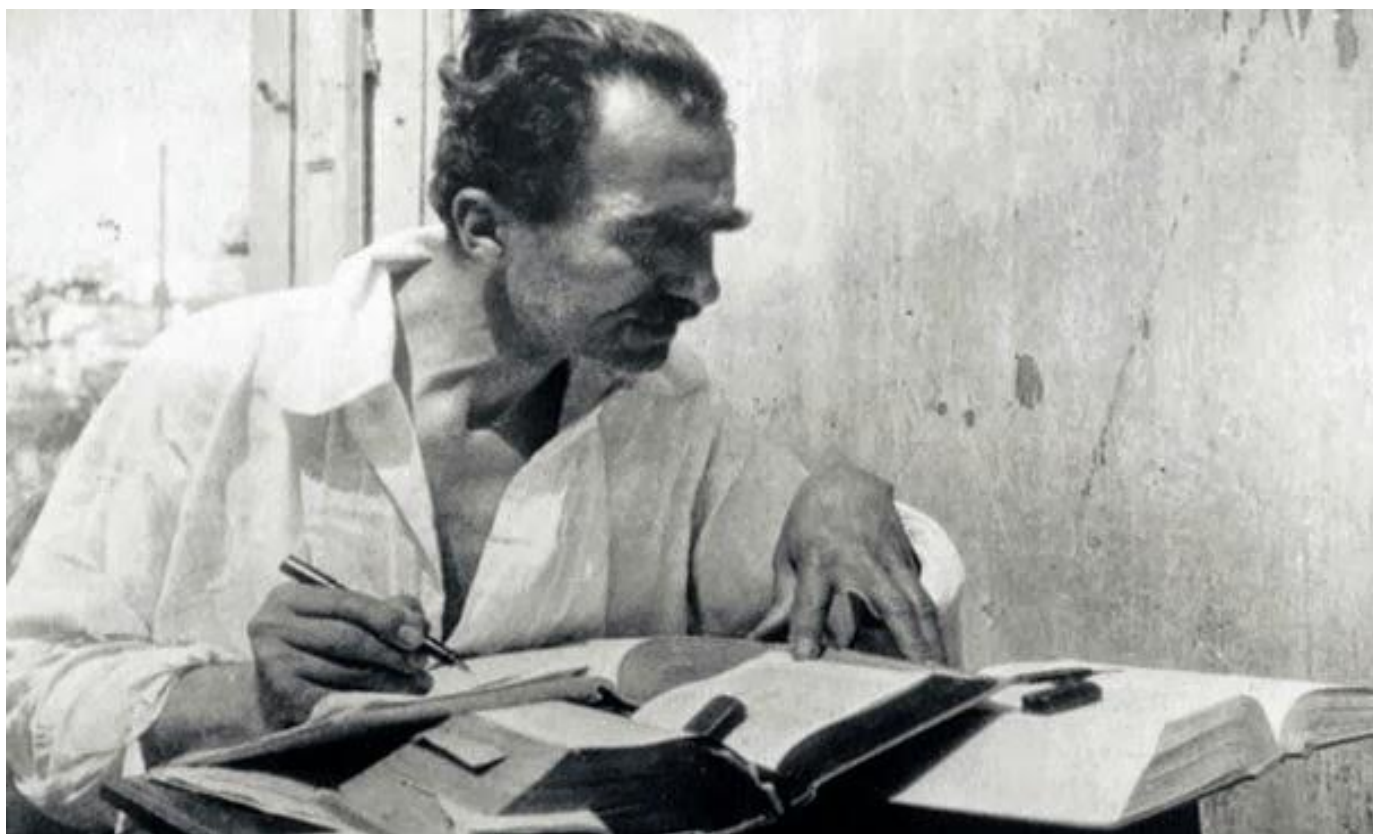
Το Μουσείο Νίκου Καζαντζάκη έχει κυριολεκτικά γίνει παγκόσμιο πνευματικό προσκύνημα. Καθημερινά φτάνουν επισκέπτες από όλα τα μήκη και πλάτη της γης αποδεικνύοντας πόσο διαχρονικός κι επίκαιρος είναι ο λόγος του μεγάλου Κρητικού, οικουμενικού συγγραφέα και στοχαστή.

Ο εσωτερικός χώρος του μουσείου

Στο μουσείο υπάρχουν πολλά αντίγραφα έργων του

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ
ΤΟ ΕΡΤΟ ΤΟΥ

Το πολύπλευρο και ποικιλόμορφο έργο του Ν. Καζαντζάκη, αντίστοιχο με την πολυδιάστατη και, κάποτε, αντιφατική προσωπικότητά του, έχει εξίσου ποικιλότροπα απασχολήσει την κριτική ως σήμερα και έχει γίνει αντικείμενο αντιθετικών κρίσεων και αποτιμήσεων. Η συγγραφική του δημιουργία, εκτεινόμενη από το μυθιστόρημα και το ταξιδιωτικό διήγημα στο δράμα και στην αυτοβιογραφία, από τη δημοσιογραφία στην ποίηση και στην επιστολογραφία, από το φιλοσοφικό δοκίμιο στη λογοτεχνική μετάφραση, παρουσιάζει αντιπροσωπευτικά λαμπρά δείγματα του είδους που υπηρετεί κάθε φορά. Ανάλογη είναι και η πορεία της σκέψης του, η οποία κινείται από τον εθνικισμό στον διεθνισμό, από τον σοσιαλισμό και τον κομμουνισμό στον απολιτικό ατομικισμό, από τη θρησκεία στην αθεΐα, από τον μηδενισμό στον διονυσιακό αισθησιασμό.

Μυθιστορήματα

Βίος και πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά

Το βιβλίο Βίος και Πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά είναι ένα από τα πιο γνωστά μυθιστορήματα του Νίκου Καζαντζάκη. Το έργο αυτό γράφτηκε στην Αίγινα το 1941 και είχε αρχικό τίτλο *Το συναξάρι του Ζορμπά*. Η τελική του μορφή ολοκληρώθηκε το 1946, όπου και εκδόθηκε. Έχει μεταφραστεί στα αγγλικά, τα γαλλικά, τα τούρκικα, τα ισραηλιτικά, τα νορβηγικά, τα γερμανικά κ.ά.

Ο Νίκος Καζαντζάκης εμπνεύστηκε από την γνωριμία του με τον Ζορμπά και έγραψε το έργο του, «Βίος και πολιτεία τού Αλέξη Ζορμπά». Ο Γιώργης Ζορμπάς μετονομάζεται σε Αλέξη Ζορμπά και την θέση του Καζαντζάκη λαμβάνει ένας Αγγλο-έλληνας συγγραφέας, που επιστρέφει στο γενέθλιο νησί του για να εκμεταλλευτεί ένα λιγνιτωρυχείο. Η δράση μεταφέρεται στην Κρήτη. Οι δυο τους συναντιούνται στον Πειραιά: εντυπωσιασμένος από το πάθος και τον αντισυμβατικό χαρακτήρα του Ζορμπά, ο αφηγητής τον προσλαμβάνει ως επιστάτη. Στην Κρήτη, εγκαθίστανται στο ξενοδοχείο της μαντάμ Ορτάνς, μιας ξεπεσμένης σαντέζας, που δεν αργεί να γίνει ερωμένη του Ζορμπά. Επιθυμεί να αφιερωθεί σε μια εργασία χειρωνακτική, με την ελπίδα να γιατρευτεί από τη θεωρητική του αδράνεια. Αλλά σύντομα αλλάζει στόχους, γιατί ο γερο-Αλέξης Ζορμπάς αποκαλύπτει ένα ανεξάντλητο θησαυρό από εμπειρίες, που μαγεύουν τον διανοούμενο.

Η εκμετάλλευση του ορυχείου γίνεται έτσι ένα πρόσχημα, που τους επιτρέπει να χαρούν ατέλειωτες συζητήσεις και αλήτικες περιπέτειες, που προκαλούνται από την παρουσία της μαντάμ Ορτάνς. Ο αφηγητής δεν ενδιαφέρεται για κέρδη και επιχειρήσεις, αλλά αναζητεί απαντήσεις στα φιλοσοφικά ερωτήματα που τον τυραννούν. Με την απλή λογική του και την πείρα του πολυτάραχου βίου του, ο Ζορμπάς του δείχνει ότι οι απαντήσεις -αν υπάρχουν- δεν βρίσκονται στα βιβλία, αλλά μέσα στην ίδια τη ζωή, αρκεί να τη ζει κανείς με πάθος, λυτρωμένος από ελπίδες και προσδοκίες.

Ο Νίκος Καζαντζάκης αναφέρει:

«Πολλές φορές πεθύμησα να γράψω τον βίο και την πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά, ενός γέρου εργάτη που πολύ αγάπησα. Στη ζωή μου, οι πιο μεγάλοι μου ευεργέτες στάθηκαν τα ταξίδια και τα ονείρατα: από τους ανθρώπους, ζωντανούς και πεθαμένους, πολύ λίγοι βοήθησαν τον αγώνα μου.

Εκδόση του βιβλίου στα νορβηγικά, το 1953

Όμως, αν ήθελα να ξεχωρίσω ποιοι άνθρωποι άφησαν βαθύτερα τ' αχνάρια τους στην ψυχή μου, ίσως να ξεχώριζα τρεις τέσσερις: Τον Όμηρο, τον Μπέρζονα, τον Νίτσε και τον Ζορμπά. [...] ο Ζορμπάς μ' έμαθε ν' αγαπώ τη ζωή και να μη φοβούμαι τον θάνατο».

«Σε μια ολοκληρωμένη εικόνα του Βίους και πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά μπορούμε να πούμε ότι είναι από τα βιβλία όπου σε σημαδεύουν για πάντα. Η γλώσσα που χρησιμοποιεί είναι μεν δύσκολη άλλα κατορθώνει να σχηματίσει εικόνες τόσο ζωντανές που αποτυπώνονται στο μυαλό σου για πάντα. Ο λόγος του είναι τόσο περιγραφικός και άμεσος όπου νομίζεις ότι μυρίζεις μυρωδιές από την εποχή που περιγράφει και αυτό σε κάνει να μην θέλεις να αφήσεις το βιβλίο από τα χέρια σου ούτε στιγμή. Είναι ένα έργο που όμοιο του δεν υπάρχει στην ελληνική λογοτεχνία και όποιος, βιβλιόφιλος, δεν το έχει διαβάσει το σύμπαν του είναι φτωχότερο καθώς το βιβλίο ξυπνά συναισθήματα πρωτόγνωρα για τους αναγνώστες του».

Ο Καπετάν Μιχάλης

Ο Νίκος Καζαντζάκης στο μυθιστόρημά του Καπετάν Μιχάλης, μας παρουσιάζει μέσα από τη ζωή και τη δράση του κεντρικού ήρωα διάφορες αξίες που αντιπροσωπεύουν τον ίδιο τον ήρωα. Δηλαδή προέχουν αξίες όπως είναι η αγάπη για την πατρίδα και την ελευθερία, ο σεβασμός στους προγόνους και η αξία της ζωντανής γλώσσας. Έτσι, μορφή και περιεχόμενο συγκροτούν μια αφήγηση ζωντανή που καθλώνει τον αναγνώστη και που δημιουργεί ένα κλίμα επικό με κύριο πρόσωπο τον Καπετάν Μιχάλη και την ηρωική του δράση.

Μέσα από το βιβλίο του Νίκου Καζαντζάκη Καπετάν Μιχάλη διακρίνουμε επίσης ότι αν και ο ίδιος ήταν μια σπουδαία προσωπικότητα που είχε ένα αρκετά υψηλό μορφωτικό επίπεδο, στο έργο του παρουσιάζει τον πατέρα του Καπετάν Μιχάλη να περιφρονεί τα γράμματα, τους μορφωμένους και γενικά την εκπαίδευση εκείνης της εποχής, επειδή θεωρούσε ότι χρέος κάθε ανθρώπου είναι να αγωνίζεται για την πατρίδα τους και την ελευθερία τους. Αυτό το διακρίνουμε μέσα από διάφορα χωρία του έργου:

Αρχικά, βλέπουμε την στάση που κρατάει απέναντι στον ανιψιό του τον Κοσμά: Τι διάολο σπουδάζει; Ακόμα θα σπουδάζει; Δε λέει πως δεν έχει μούτρα να γυρίσει στην Κρήτη γιατί παντρεύτηκε με Οβραία! Μαγάρισε, αδέρφι Κώσταρε, ο κανακάρης ο γιος σου, το αίμα μας! Ε, και να ζούσες! Σπουδάζει, λέει, τι διάολο σπουδάζει; Θα καταντήσει κι ετούτος σαν τον μπάρμπα του τον Τίτυρο, δάσκαλος! Ψαλιδόκωλος, μπουμπουνοκέφαλος, με γυαλάκια. Καλός καλός ο χοίρος μας, μα βγήκε χαλαζάρης! Φτου!

Ακόμα, φαίνεται ότι σιχαίνονταν τα γράμματα από τα λόγια που έλεγε στο γιο του το Θρασάκι: *Μακριά από τα γράμματα, χτικιό 'ναι, μην κολλήσεις και ακόμα από το ότι αποτρέπει και τον ανιψιό του το Χαρίτο από τις σπουδές. Θα χαλάσεις τα μάτια σου, κακομοίρη, θα βάλεις γυαλάκια, θα γίνεις ρεζίλι!*

Με αυτά τα λόγια, επικυρωμένα με την αλήθεια της λαϊκής θυμοσοφίας, παρουσιάζει ο Καζαντζάκης τις αντιλήψεις για τους μορφωμένους του Καπετάν Μιχάλη, του θεόρατου άντρακλα με το μαύρο κροσσωτό μαντίλι, που ήθελε

ατσαλένια τα κορμιά των Κρητικών, να μπορούμε να βαστάξουμε εκατό, διακόσια, τριακόσια χρόνια, όσο να λευτερώσουμε την Κρήτη. Έτσι αυτός πίστευε ότι εκείνη την εποχή η γνώση των γραμμάτων και η μόρφωση ήταν περιττή και προτεραιότητα είχε ο αγώνας του κάθε ατόμου για την απελευθέρωση της πατρίδας του και η ελευθερία του.

«Το βιβλίο αυτό του Καζαντζάκη μας ταξιδεύει στην προ-απελευθερωμένη Κρήτη. Μας μεταφέρει σε έναν κόσμο γεμάτο μόχθο, πάθος, πόλεμο, αγάπη, θάνατο, έρωτα, μίσος, Χριστό, Αλλάχ, ήρωες, σεβασμό, αυταπάρνηση, θυσία, φόβο. Όλοι οι χαρακτήρες έχουν ολοκληρωμένη προσωπικότητα, είναι ζωντανόι. Σελίδα με σελίδα ξεδιπλώνονται μπροστά στα μάτια του αναγνώστη όλα τα προτερήματα και τα ελαττώματά τους, οι καθημερινές έγνοιες, οι πόθοι και οι καημοί τους».

Ο Χριστός Ξανασταυρώνεται

Ο Χριστός ξανασταυρώνεται είναι ένα μυθιστόρημα του Νίκου Καζαντζάκη, η υπόθεση του οποίου διαδραματίζεται το 1921 στη Λυκόβρυση, ένα χωριό στην ενδοχώρα της Μικράς Ασίας. Οι κάτοικοι του είχαν ένα παλιό έθιμο, κάθε 7 χρόνια έκαναν την αναπαράσταση των Παθών του Χριστού και έπρεπε να διαλέξουν μερικούς από τους άνδρες του χωριού που θα υποδύονταν τους Αποστόλους και έναν που θα υποδύονταν τον Χριστό. Οι δημογέροντες αποφασίζουν να δώσουν το ρόλο του Ιωάννη στο γιο του Πατριαρχέα τον Μιχελή, και το ρόλο του Χριστού στον πιο αθώο που δεν ήταν άλλος από τον βοσκό των προβάτων του Πατριαρχέα τον Μανωλιό. Μετά από την επιλογή του στο ρόλο του Χριστού, ο Μανωλιός αλλάζει μέρα με τη μέρα. Χωρίζει την αρραβωνιαστικιά του και αποφασίζει να φτάσει σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερη πνευματική, ψυχική και σωματική αγνότητα, με οδηγό τον παπα-Φώτη. Μάλιστα, στο πανηγύρι του προφήτη Ηλία υπερασπίζεται τους πρόσφυγες και μιλά για την αξία της αγάπης και του ελέους, προκαλώντας την αντίδραση των συγχωριανών του και την οργή του παπα-Γρηγόρη. Στο μεταξύ πεθαίνει ο Πατριαρχέας και ο Μιχελής αποφασίζει να μοιράσει την περιουσία του στους πρόσφυγες. Όταν εκείνοι έρχονται στη Λυκόβρυση να παραλάβουν τα κτήματα, ο παπα-Γρηγόρης κηρύσσει το Μιχελή ανισόρροπο και ξεσηκώνει τους ντόπιους. Μετά το βίαιο θάνατο του αδελφού του στη σύγκρουση που ακολουθεί, ο παπα-Γρηγόρης υποδεικνύει στον αγά το Μανωλιό ως υπαίτιο όλων των συμφορών. Πετυχαίνει την καταδίκη του και την παράδοσή του στους εξαγριωμένους χωρικούς. Το φανατισμένο πλήθος συγκεντρώνεται στην εκκλησία, όπου ο παπα-Γρηγόρης αφορίζει τον Μανωλιό και δίνει το σύνθημα στους πιστούς να τον εκτελέσουν μέσα στον ιερό χώρο.

Στο έργο του ο Καζαντζάκης κατόρθωσε να δημιουργήσει ένα λογοτεχνικά μεταφορικό μυθιστόρημα που πηγάζει από την περιγραφή των Παθών του Θεανθρώπου. Ο Χριστός Ξανασταυρώνεται αποτελεί μια ιστορία με επικά και ρεαλιστικά στοιχεία το σύμβολο του ανθρώπου που καταδιώκεται και βασανίζεται, που θυσιάζεται και αγωνίζεται υπέρ του Ανθρώπου και της Ελευθερίας: τα Θεανθρώπινα Πάθη του Χριστού προσωποποιούνται μυθιστορηματικά στο πρόσωπο ενός νέου αγνού αγράμματου βοσκόπουλου, ο οποίος κατορθώνει με ασκητική αγιότητα να προβάλλει την έννοια της ανθρωπιάς και της θυσίας ως σύμβολα διαρκούς δράσης και αέναης αναζήτησης.

«Ακολούθησαν κάποιες παρατηρήσεις για το περιεχόμενο του μυθιστορήματος-παρατηρήσεις που κατά τη γνώμη μου είναι και σήμερα επίκαιρες. Εξωτερικά έπιασε το θέμα της προσφυγιάς, το συνέδεσε με τα πάθη του Χριστού και δημιούργησε ένα μυθιστόρημα με πολλά ηθογραφικά στοιχεία που τραβούν την προσοχή ιδιαίτερα του ξένου κοινού. Θεωρώ όμως, ότι κάτω από την επιφάνεια της συναρπαστικής υπόθεσης κρύβεται το βαθύτερο κίνητρο της δημιουργίας, η καυστική καταδίκη ενός ανάποδου κόσμου, όπου οι κακοί καλοπερνούν και οι καλοί μαρτυρούν. Έτσι καταλαβαίνουμε ότι η δικαιοσύνη είναι για τον Καζαντζάκη αντικειμενικός κανόνας και υποκειμενική αρετή ταυτόχρονα».

Ας διαβάσουμε παρακάτω μερικά αποσπάσματα του βιβλίου για να κατανοήσουμε καλύτερα το νόημα του έργου αυτού....

Ο συγγραφέας βάζει τον παπα-Φώτη να λέει στον αντίποδά του, τον παπα-Γρηγόρη, που διδάσκει, για να δικαιολογήσει την αδικία, πως «ότι γίνεται στον κόσμο γίνεται με το θέλημα του Θεού»: «...Παπα-Γρηγόρη, είμαι κι εγώ λειτουργός του Υψίστου, μελετώ κι εγώ τις Γραφές, κρατώ κι εγώ στα χέρια μου το Δισκοπότηρο με το σώμα και το αίμα του Χριστού. Είμαστε, θες δεν θες, ίσοι. Μπορεί να 'σαι σύ πλούσιος κι εγώ φτωχός μπορεί να έχεις παχιά λιβάδια να βόσκεις το ποιμνιό σου, κι εγώ, το βλέπεις, δεν έχω πού την κεφαλή κλίνει, όμως, μπροστά στον Θεό είμαστε ίσοι. Μπορεί να 'μαι εγώ και πιο κοντά στον Θεό, γιατί πεινώ». Και σε άλλο σημείο του μυθιστορήματος λέει πάλι ο παπα-Φώτης: «Τώρα όλα θα τα βάλουμε κάτω... δεν έχει δικό σου και δικό μου, δεν έχει πια φράχτες και κλειδαριές και σεντούκια. Εδώ όλοι θα δουλεύουμε και όλοι θα τρώμε. Καθένας θα δουλεύει ό,τι μπορεί, όσο μπορεί. Άλλος ψαράς στη Βοϊδομάτα, άλλος κτηνός, άλλος θα δουλεύει τη γη, άλλος θα βόσκει ό,τι ζωντανό μας πέψει ο Θεός. Αδέρφια είμαστε, μαθές, μια φαμίλια είμαστε, έναν πατέρα έχουμε, τον Θεό... Πώς ήσαν οι πρώτοι χριστιανοί;... Βοηθάτε, όλοι μαζί, καινούριο κόσμο να φυτέψουμε!». Η δίψα για δικαιοσύνη εκφράζεται συγκλονιστικά και στον ακόλουθο διάλογο ενός παλικάριου με τον παπα-Φώτη: «Θα ξαναρχίσουμε πάλι τα ίδια, γέροντά μου; φώναζε ένα αγριεμένο παλικάρι, μ' ένα κουρέλι στη μέση, χλομισασμένο από την πείνα. Πάλι τα ίδια, γέροντά μου; Φτου κι απαρχής; Το θυμάσαι καλά, δεν ήταν μονάχα πλούσιοι στο χωριό μας, ήταν και φτωχοί. Εμένα η μάνα μου πέθανε της πείνας την εποχή που το χωριό κολυμπούσε στο λάδι και στο κρασί κι όλοι οι φούρνοι της γειτονιάς ξεφούρνιζαν ψωμί κι η μάνα μου λιγοθυμούσε από τη μυρωδιά!... Πάλι τα ίδια το λοιπόν, γέροντά μου, πάλι πλούσιοι και φτωχοί; Ο παπα-Φώτης κατέβασε το κεφάλι. Κάμποση ώρα έμεινε συλλογισμένος. -Πέτρο, είπα τέλος, είσαι ντόμπρος και απύς και μου αρέσεις. Ό,τι ρωτάς συ από μένα, το ρωτώ κι εγώ μέρα νύχτα από τον Θεό και τον παρακαλώ να με φωτίσει. Καινούρια θεμέλια, φωνάζω στον Θεό, θέμε καινούρια θεμέλια, Κύριε, για το καινούριο χωριό μας. Όχι πια αδικίες. Ή όλοι να πεινούν και να κρυώνουν ή όλοι να τρών' και να ντύνονται. Δεν μπορούμε, Κύριε, να βάλουμε δικαιοσύνη στον κόσμο;»

Ο Τελευταίος Πειρασμός

Πρωταγωνιστής του βιβλίου αυτού είναι ο Ιησούς, ο οποίος παρουσιάζεται ως ένας απλός ξυλουργός κατασκευαστής μάλιστα των σταυρών που χρησιμοποιούν οι Ρωμαίοι για τις εκτελέσεις των Εβραίων επαναστατών. Αρνείται όμως επίμονα να αναλάβει την αποστολή της ανθρώπινης σωτηρίας, αλλά τελικά αποφασίζει να υποταχτεί στο θείο θέλημα.

Η ιστορία εξελίσσεται λίγο-πολύ σύμφωνα με τις ευαγγελικές αφηγήσεις, μέχρι τη στιγμή της σταύρωσης. Ενώ βρίσκεται στο σταυρό, ο Ιησούς ανοίγει τα μάτια του και βλέπει ότι έχει μεταφερθεί κάτω από ένα ανθισμένο δέντρο· ένας άγγελος του λέει ότι ο Θεός αποφάσισε να τον σώσει και να του επιτρέψει να ζήσει μια φυσιολογική ανθρώπινη ζωή.

Μετά από αρκετά χρόνια, ο γέρος πια Ιησούς έρχεται αντιμέτωπος με τους μαθητές του, που τον κατηγορούν για προδοσία και λιποταξία, και συνειδητοποιεί ότι ο άγγελος που του ανήγγειλε τη σωτηρία από το σταυρό ήταν ο Σατανάς - ο τελευταίος πειρασμός. Εκείνη τη στιγμή ανοίγει τα μάτια του και, βλέποντας ότι είναι ακόμη επάνω στο σταυρό, καταλαβαίνει ότι όλα ήταν ένα όνειρο.

Είναι ένα βιβλίο που δέχτηκε πολλές κριτικές και υπήρξε ο κύριος λόγος του παραλίγο αφορισμού του Ν. Καζαντζάκη. Μάλιστα, όταν το 1954 εκδόθηκε ο τελευταίος πειρασμός, η Εκκλησία απαγόρευσε τη κυκλοφορία των βιβλίων του.

«Προσωπικά πιστεύω ότι ο τελευταίος πειρασμός είναι ένα από τα πιο δυνατά και συγκινητικά βιβλία του Νίκου Καζαντζάκη.»

«Όταν ο Καζαντζάκης έγραφε αυτό το έργο της αγάπης για τον Χριστό, δάκρυα ανέβλυζαν από τα μάτια του και έπεφταν στο χαρτί της γραφής του και το έβρεχαν τόσο ώστε να δυσκολεύεται να προχωρήσει. Αυτά έγραψε σε γράμμα του. Είναι το έργο που αγαπούσε περισσότερο.....»

Αναφορά στον Γκρέκο

Ένα είδος πνευματικής αυτοβιογραφίας ή, όπως τη χαρακτηρίζει ο ίδιος ο Καζαντζάκης, μια αναφορά με τη στρατιωτική έννοια του όρου, σχετικά με τους στόχους του και τις προσπάθειές του. Ο συγγραφέας ξεκινά από τα παιδικά του χρόνια (αφού προηγουμένως αναφέρεται στους προγόνους και τους γονείς του) και σταματά στην ημέρα της «κρητικής ματιάς» και στη σύλληψη της *Οδύσσειας*. Δεν αφηγείται το σύνολο της ζωής του, αλλά παρουσιάζει τους σταθμούς της πνευματικής του πορείας, χωρίς να ακολουθεί την αυστηρή χρονολογική σειρά της πραγματικής του βιογραφίας.

Από τις επιστολές του στον Πρεβελάκη φαίνεται ότι ο Καζαντζάκης σχεδιάζει το έργο από το 1929, με πρόγραμμα βέβαια να το γράψει μετά από πολλά χρόνια. Στην αρχή το φαντάζεται ως ένα διάλογο και το τιτλοφορεί προσωρινώς «Κουβέντες με τον Γκρέκο».

Το 1954, ενώ γράφει τους Αδερφοφάδες, σχηματίζεται μέσα του η ιδέα της Αναφοράς. Την ξεκινά το 1955, στο Λουγκάνο της Ελβετίας, με τον τίτλο *Επιστολές στον Γκρέκο*, και τη συνεχίζει στην Αντίμπ το 1956, οπότε δίνει τον τελικό τίτλο. Σύμφωνα με όσα γράφει στον Πρεβελάκη, είχε ολοκληρώσει τη δεύτερη γραφή του κειμένου και σχεδίαζε την τρίτη και τελευταία, μετά την επιστροφή του από την Κίνα.

Ο Φτωχούλης του Θεού

Μυθιστορηματική βιογραφία του Αγίου Φραγκίσκου της Ασίζης. Αφηγητής είναι ο Φράτε Λέονε, ένας ταπεινός ζητιάνος που περιπλανιέται στον κόσμο ζητώντας το Θεό. Όταν φτάνει στην Ασίζη, συναντά τον Φραγκίσκο, ένα πλούσιο αρχοντόπουλο που βασανίζεται από παρόμοιες αναζητήσεις. Ο Φραγκίσκος πιστεύει ότι μέσα από τον Λέονε του μιλά ο Θεός. Εγκαταλείπει, λοιπόν, την πλούσια ζωή του, συγκρούεται με τον πατέρα του και, ακολουθώντας τις θεϊκές επιταγές, βγαίνει στον κόσμο για να κηρύξει την αγάπη, το ιδανικό της πενίας και την απάρνηση των υλικών αγαθών. Ο Λέονε τον ακολουθεί και του συμπαραστέκεται μέχρι το θάνατό του.

Ταξιδιωτικά

Είναι γνωστό ότι εκτός από τη λογοτεχνία, ο Καζαντζάκης αγαπούσε και τα ταξίδια. Ταξίδεψε σχεδόν σε όλο τον κόσμο αποκτώντας εμπειρίες και εμπλουτίζοντας τις φιλοσοφικές του απόψεις. Έγραψε μάλιστα βιβλία για κάθε μέρος που επισκέφτηκε γράφοντας τις εμπειρίες και τις εντυπώσεις του. Κάποια από αυτά τα βιβλία είναι ταξιδεύοντας στην Ισπανία, Ιαπωνία, Αγγλία, Αίγυπτος, Σινά και άλλα...

Ο Αιγύπτιος, έξω από σπάνιες στιγμές της Ιστορίας του, ποτέ δεν έθεσε ως ιδανικό την ελευθερία. Στην πολιτική ζωή του υπάκουε τους άρχοντες, στην τέχνη ακολουθούσε πιστά τους καθιερωμένους κανόνες, στη σκέψη την παράδοση των αιώνων. Ένα ήταν, επί χιλιάδες χρόνια, το μέγα πάθος του-να νικήσει το θάνατο. Να συνεχίσει και μετά το θάνατο τη ζωή του, την ίδια, την απαράλλαχτη. Να βρει τρόπο να συντηρήσει το πτώμα του, για να το αναγνωρίσει η ψυχή του και να το πάρει πάλι στη κατοχή της. Τα σπίτια και τα παλάτια είναι από χώμα, γιατί είναι εφήμερα τσαντρία. Μα οι τάφοι είναι από πέτρα σκληρή, γιατί είναι οι αιώνιες κατοικίες. Χιλιάδες εργάτες της αθανασίας αδειάζουν τα σωθικά του νεκρού, τον γιομίζουν χόρτα αρωματικά και κατράμι, του κρεμούν χαιμαλιά, του απιθώνουν κατάσαρκα το Βιβλίο των Νεκρών-να ξέρει πώς να απαντήσει, ποια στράτα να πάρει, τι ξόρκι να πει.

«Στους υπόγειους κρυψώνες, στις μούμιες πάνου, στους ιερούς σκαραβαίους, οι νεκροί φωνάζουν Ἄδεν αμάρτησα, δε σκότωσα, δεν έκλεψα! Δεν είπα ψέματα, δεν έγινα αφορμή να κλάψει μάτι ανθρώπου! Είμαι καθαρός! Είμαι καθαρός! Δε σκότωσα κανένα ιερό ζώο, δεν πάτησα καλλιεργημένο χωράφι! Δε συκοφάντησα, δε θύμωσα, δε μοίχεψα! Δε φέρθηκα άπρεπα μήτε στον πατέρα μου μήτε στο βασιλιά! Δεν έκλεψα στο ζύγι. Δεν παραστράτισα το νερό από το αυλάκι! Είμαι αγνός! Είμαι αγνός!»

Φιλοσοφικά

Ασκητική

Η Ασκητική είναι ο Νίκος Καζαντζάκης. Και ο Νίκος Καζαντζάκης είναι η Ασκητική. Μια ελβετική εφημερίδα έγραψε πως η Ασκητική είναι το κατά Καζαντζάκη ευαγγέλιο. Ο ίδιος ο δημιουργός της έγραψε ότι η Ασκητική είναι η πιο σπαραχτική Κραυγή της ζωής του και ότι όλο το έργο του είναι σχόλιο στην Κραυγή αυτή.

Άρχισε να τη γράφει στη Βιέννη το 1922 και την τελείωσε στο Βερολίνο το 1923. Η έκδοση της Ασκητικής το 1927 στην Αθήνα προκάλεσε μεγάλο σάλο. Ο συγγραφέας ένιωσε πως λίγοι την κατάλαβαν. Στα τέλη του έτους έγραψε στην Ελένη του: η Ασκητική είναι μια φοβερή, αιματηρή κραυγή, που θ' ακουστεί μετά το θάνατό μου. Τώρα οι άνθρωποι καταλαβαίνουν μονάχα την ποιητική φόρμα. Μα μέσα στις παρομοιώσεις αυτές και στις λυρικές φράσεις αναπηδά φλογερή, πάνοπλη, πέρα από απελπισία κι ελπίδα, η μελλούμενη όψη του Θεού.

Το 1930, ο Νίκος Καζαντζάκης και ο Δημήτρης Γληνός παραπέμπονται σε δίκη, ο πρώτος γιατί έγραψε το... «ασεβέστατο» αυτό βιβλίο και ο δεύτερος γιατί δημοσίευσε στο περιοδικό του Αναγέννηση την άθρη παλιοφυλλάδα Ασκητική. Η δίκη τελικά δεν έγινε, αλλά η εκκρεμότητά της βάραινε πάνω από τα κεφάλια τους για τέσσερα χρόνια.

Ο Καζαντζάκης έκανε και νέες διορθώσεις της Ασκητικής. Το 1944 τη διόρθωσε για άλλη μια φορά και έτσι έγινε η δεύτερη έκδοσή της, τον Δεκέμβριο του 1945. Ο λατινικός τίτλος *Salvatores Dei* σημαίνει: Σωτήρες του Θεού. Σύμφωνα με την Ασκητική, ο άνθρωπος έχει ανάγκη τον Θεό, αλλά και ο Θεός έχει ανάγκη τον άνθρωπο, για να στερεωθεί. Στερεώνοντας, όμως, τον Θεό, που κρύβεται μέσα σε κάθε ιδέα, όπως μέσα σε σάρκα, στερεώνουμε και την ψυχή μας και συμβάλλουμε, σε συνεργασία και με τη φύση, στη δημιουργική εξέλιξη και ανέλιξη του κόσμου. Ιδέες, αξιώματα, θεωρήματα της Ασκητικής είναι εγκατεσπαρμένα στο σύνολο του έργου του Νίκου Καζαντζάκη. Αποτελούν τη βιοθεωρία του, τη φιλοσοφία της ζωής του.

«Κατά τη γνώμη μας, δεν απουσιάζει η θαρραλέα έκφραση του προσωπικού πιστεύω του συγγραφέα, αλλά είναι διατυπωμένο με αξιοθαύμαστο λογοτεχνικό τρόπο».

Μεταφράσεις

Από τα μεταφρασμένα φιλοσοφικά έργα τα σημαντικότερα είναι: η θεωρία της συγκινήσεως, η γέννησις της τραγωδίας, συνομιλίες Έκκερμαν με τον Γκαίτε, η αγωγή επί τη βάσει της επιστήμης, περί της γενέσεως των ειδών, δύναμις και ύλη κ.ά.

Επίσης ο Καζαντζάκης έχει μεταφράσει έργα αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων. Τα πιο γνωστά είναι η Ιλιάδα και η Οδύσσεια του Ομήρου και ο Αλκιβιάδης και ο Ίων του Πλάτωνα. Όσο αφορά την ποίηση, ο Νίκος έχει μεταφράσει την Θεία Κωμωδία του Δάντη.

Ακόμα, υπάρχουν μεταφρασμένα παιδικά βιβλία κυρίως του Ιουλίου Βερν όπως οι πειραταί του Αιγαίου, η χώρα των αδαμάντων, ο Γύρος του Κόσμου εις 80 μέρες, από τον Καύκασο στο Πεκίνο, η πλωτή πολιτεία, Ροβήρος ο κατακτητής κ.ά. Εκτός από αυτά, έχει μεταφράσει την Μάγια τη μέλισσα του Μπόνσελς, τον Όλιβερ Τουϊστ του Ντίκενς και τα ταξίδια του Γκούλιβερ του Σουϊφτ.

Επιστολές

Ο Νίκος Καζαντζάκης ήταν εμμονικός επιστολογράφος. Την ημέρα, ο κρητικός συγγραφέας έγραφε τα έργα του και τη νύχτα συνέτασσε επιστολές σε φίλους, συγγενείς, συνεργάτες. Χιλιάδες επιστολές, ορισμένες από αυτές εκδομένες (οι επιστολές στην πρώτη γυναίκα του, Γαλάτεια, στον φίλο Παντελή Πρεβελάκη κ.ά.),

κάποιες δημοσιευμένες σε περιοδικά, οι περισσότερες όμως ανέκδοτες. Μέσα από αυτές σκιαγραφείται ζωντανά η φυσιολογία του ιδιωτικού Καζαντζάκη, του αεικίνητου στοχαστή, του προβληματιζόμενου πολίτη, του αφοσιωμένου συγγραφέα.

«Πρώτη φορά αισθάνομαι ότι ξέρω πραγματικά τον Καζαντζάκη τώρα, μετά την ανάγνωση των επιστολών» λέει ο αμερικανός νεοελληνιστής Πίτερ Μπίεν, επιμελητής και μεταφραστής στα αγγλικά του πολυσέλιδου τόμου με επιλογή επιστολών του Καζαντζάκη *The Selected Letters of Nikos Kazantzakis*. Τα λόγια αυτά έχουν ιδιαίτερη βαρύτητα, μια και ο 82χρονος φιλόλογος είναι ένας από τους ειδικούς στον Καζαντζάκη, ο οποίος ασχολείται με το έργο του, μεταφράζοντάς το και μελετώντας το, πενήντα χρόνια.

Θεατρικά

Οδυσσέας

Είναι ένα κείμενο το οποίο γράφτηκε το 1927 και πρωτοδημοσιεύτηκε με το ψευδώνυμο Α. Γερανός στο αλεξανδρινό περιοδικό Νέα Ζωή, στο διάστημα Ιούνη-Νοέμβρη 1927. Κυκλοφόρησε το 1928 από τις εκδόσεις Στοχαστής με αφιέρωμα στην Ελένη Σαμίου. Αναφέρεται στο γνωστό από την Οδύσσεια περιστατικό της αναγνώρισης του Οδυσσέα από την Πηνελόπη και τον σκοτωμό των μνηστήρων. Μετά από είκοσι χρόνια, ο Οδυσσέας επιστρέφει στην Ιθάκη, τη μέρα που η Πηνελόπη αποφασίζει να παντρευτεί όποιον τεντώσει το τόξο του συζύγου της. Η επιστροφή του τον γεμίζει απογοήτευση: η Ιθάκη είναι φτωχική και ταπεινή, η Πηνελόπη θέλει κάποιον άλλον, ο Τηλέμαχος ανυπομονεί να λυτρωθεί από την πατρική σκιά.

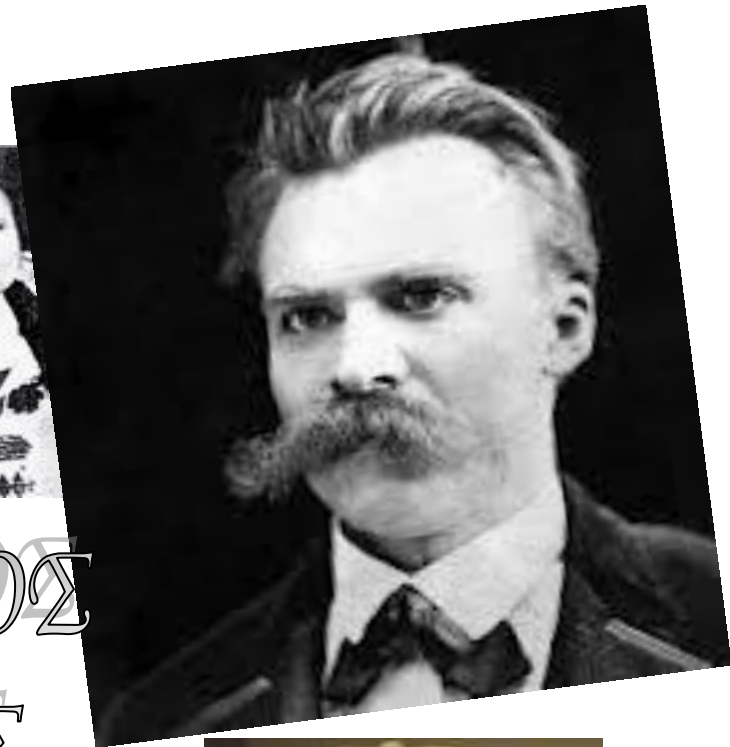
Παρ' όλα αυτά, ο Οδυσσέας αποφασίζει να διεκδικήσει τα δικαιώματά του. Εμφανίζεται γέρος και αγνώριστος στο παλάτι, μαζί με τον Εύμαιο και τον Τηλέμαχο, που αγνοούν την πραγματική του ταυτότητα. Οι μνηστήρες γλεντούν ανυπόμονοι για τον αγώνα, χωρίς να δίνουν σημασία στα ζοφερά προαισθήματα του Φήμιου. Φέρονται περιφρονητικά στον ξένο, ο οποίος τους αφηγείται φανταστικές περιπέτειες και μιλά αινιγματικά. Όταν, ένας μετά τον άλλον, αποτυγχάνουν στη δοκιμασία του τόξου, ο ξένος πετά τα κουρέλια του και τεντώνει το τόξο, φανερώνοντας ότι είναι ο Οδυσσέας.

Βούδας

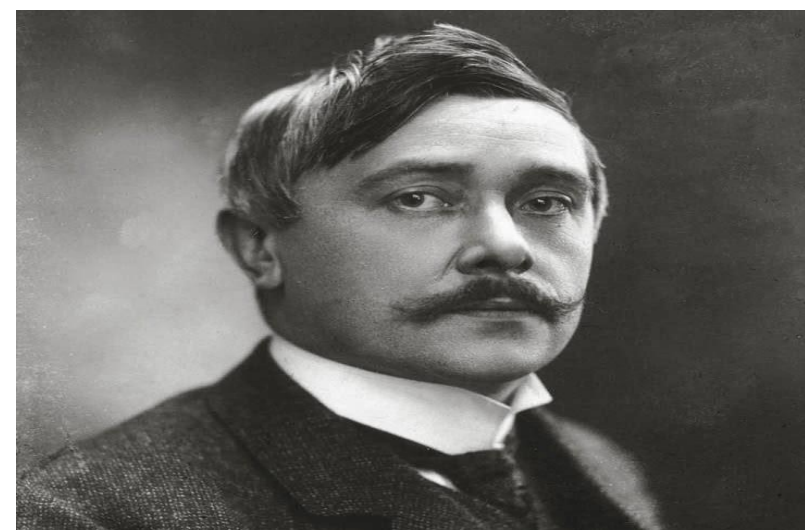
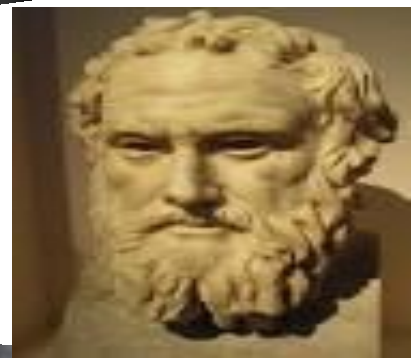
Ένα απ' τα καθοριστικά στάδια απ' τα οποία πέρασε ο σχηματισμός της προσωπικότητας του Νίκου Καζαντζάκη ήταν αυτό του βουδισμού. Σ' αυτό βρίσκεται γύρω στο 1922, όταν απογοητευμένος από την ελληνική πραγματικότητα και πικραμένος ζει στη Βιέννη και το Βερολίνο. Εκεί πρωτογράφηκε το έργο το 1922, με πρωτότυπο τίτλο "Γιαγκ-Τσε", όταν ήταν βυθισμένος στο μηδενισμό. Η αρχικά έμμετρη γραφή του σε 3.000 στίχους γίνεται πρόζα το 1932, διορθώνεται για άλλη μια φορά το 1940 στην Αίγινα και παίρνει την οριστική μορφή του στο τέλος της ζωής του. Ο κόσμος μες' απ' αυτό προβάλλεται σαν προϊόν των αισθήσεων, χωρίς αντικειμενική υπόσταση.

Αποφθέγματα

- *Μια αστραπή η ζωή μας...μα προλαβαίνουμε.*
- *Μπόρα είναι μαθές η ζωή. Θα περάσει...*
- *Ερχόμαστε από μία σκοτεινή άβυσσο...Καταλήγουμε σε μία σκοτεινή άβυσσο... Το μεταξύ φωτεινό διάστημα το λέμε ΖΩΗ!*
- *Τίποτα γενναίο δεν μπορεί ο άνθρωπος να κάμει στο κόσμο, αν δεν υποτάξει*
- *Η φυγή δεν είναι νίκη, το όνειρο είναι τεμπελιά, και μόνο το έργο μπορεί να χορτάσει την ψυχή και να σώσει τον κόσμο..τη ζωή του σ' έναν Αφέντη ανώτερό του...*
- *Η Κρήτη δεν θέλει νοικοκυραίους, θέλει κουζουλούς. Αυτοί οι κουζουλοί θα την κάνουν αθάνατη.*
- *Υπάρχει στο κόσμο τούτο ένας μυστικός νόμος-αν δεν υπήρχε, ο κόσμος θα' ταν από χιλιάδες χρόνια θαμμένος- σκληρός και απαραβίαστος: ο κακός πάντα στην αρχή θριαμβεύει και πάντα στο τέλος νικάται!*
- *Έχεις τα πινέλα, έχεις τα χρώματα, ζωγράφισε τον παράδεισο και μπες μέσα!!!*
- *Ν' αγαπάς την ευθύνη να λες εγώ, εγώ μονάχος μου θα σώσω τον κόσμο. Αν χαθεί, εγώ θα φταίω...*
- *Ότι δε συνέβη ποτέ, είναι ότι δε ποθήσαμε αρκετά!*
- *Αγάπα τον άνθρωπο γιατί είσαι εσύ...*
- *Ε κακομοίρη άνθρωπε, μπορείς να μετακινήσεις βουνά, να κάμεις θάματα, κι εσύ να βουλιάζεις στην κοπριά, στην τεμπελιά και στην απιστία! Θεό έχεις μέσα σου, Θεό κουβαλάς και δεν το ξέρεις - το μαθαίνεις μονάχα την ώρα που πεθαίνεις, μα 'ναι πολύ αργά.*
- *Δεν υπάρχουν ιδέες, υπάρχουν μονάχα άνθρωποι που κουβαλούν τις ιδέες, κι αυτές παίρνουν το μπόι του ανθρώπου που τις κουβαλάει.*
- *Ο σωστός δρόμος είναι ο ανήφορος.*
- *Η πέτρα, το σίδηρο, το ατσάλι δεν αντέχουν. Ο άνθρωπος αντέχει.*
- *Η καρδιά του ανθρώπου είναι ένα κουβάρι κάμπιες - φύσηξε, Χριστέ μου, να γίνουν πεταλούδες!*

ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ
ΕΠΙΡΡΟΕΣ

Γαλάτεια

Παρ' όλο που, τυπικά, ο Νίκος και η Γαλάτεια ήταν μαζί περίπου εικοσιέξι χρόνια, συνολικά η κοινή ζωή τους δεν υπερβαίνει τα τέσσερα. Ο Καζαντζάκης τον περισσότερο καιρό ταξίδευε στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Η ζωή τους δεν υπήρξε εύκολη κυρίως λόγω της οικονομικής τους δυσπραγίας. Το πιο σημαντικό πρόβλημα, όμως, ήταν η διαφορά των χαρακτήρων τους: εκείνος ήταν μονήρης, αφοσιωμένος στο έργο του, με εναγωνίες αναζητήσεις και βασανιστικά ερωτήματα. Εκείνη με «μυαλό τετράγωνο», με εντελώς αντίθετες αντιλήψεις για τη ζωή και για την τέχνη, πολύ πιο κοινωνική.

Οι επιστολές που της στέλνει, κατά την απουσία του στην Ευρώπη στο διάστημα 1920-1923, είναι αποκαλυπτικές. Ανάμεσα σε ποικίλες περιγραφές της ευρωπαϊκής πραγματικότητας, των πολιτικών του σχεδίων και των συγγραφικών του δραστηριοτήτων, διακρίνεται η βεβαιότητά του ότι η γυναίκα του δεν εκτιμά το έργο του και δεν μπορεί να προσαρμοστεί στον τρόπο ζωής του. Μετά το διαζύγιό τους, οι σχέσεις τους παρέμειναν φιλικές. Σύμφωνα με μαρτυρίες, η Γαλάτεια πόνεσε βαθιά με το θάνατο του πρώτου της συζύγου.

Ελένη Σαμίου

Η Ελένη Σαμίου ήταν μια γυναίκα που κέρδισε την αφοσίωση του Καζαντζάκη και τον περιέβαλε με τόση πίστη και αυταπάρνηση. Γνωρίζονται σε μια εκδρομή το Μάιο του 1924 και λίγους μήνες μετά, ο Καζαντζάκης της γράφει γράμμα με την ευχή να είναι σύντροφοι ως το τέλος της ζωής τους. Η ευχή πραγματοποιείται το 1928, όταν η Ελένη πηγαίνει να τον ανταμώσει στη Μόσχα. Ο Καζαντζάκης της αφιερώνει την τραγωδία Οδυσσέας και γράφει γι' αυτήν το κάντο «Ελένη». Εκείνη άκουγε πρώτα τα έργα του, φρόντιζε για τη δακτυλογράφηση τους, απαντούσε σε επιστολές, μάζευε τις κριτικές που δημοσιεύονταν στο τύπο. Και μετά το θάνατό του, εκείνη ανέλαβε την προώθηση του έργου του, τη διάσωση του ανέκδοτου υλικού, των επιστολών, των σημειώσεων και των ημερολογίων του.

Γκαμπριέλε Ντ' Αννούτσιο

Η σημαντικότερη επίδραση που δέχεται ο Καζαντζάκης στα πρώτα του έργα προέρχεται από τον Γκαμπριέλε Ντ' Αννούτσιο, πολύ γνωστό στην Ελλάδα στις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Από τις αναφορές του μπορούμε να συμπεράνουμε ότι είχε μελετήσει σημαντικά τον Ιταλό λογοτέχνη. Ο Καζαντζάκης εξακολουθεί να μελετά τα έργα του ακόμη το 1915, πιθανόν μαζί με το Σικελιανό. Ας σημειωθεί ότι ο Γκαμπριέλε Ντ' Αννούτσιο ήταν ένας ακόμα από τους πολλούς λογοτέχνες που επηρεάστηκαν από τον Νίτσε.

Μωρίς Μέτερλινκ

Στα πρώτα θεατρικά του Καζαντζάκη είναι ορατή η επίδραση του συμβολιστή δραματουργού Μωρίς Μέτερλινκ, που ήταν πολύ γνωστός στην Αθήνα στη δεκαετία του 1910. Το 1913 ο Καζαντζάκης μεταφράζει το μεταφυσικό δοκίμιο «Ο θησαυρός των ταπεινών» όπου διατυπώνονται οι μυστικές ιδέες του Μέτερλινκ για την εσωτερική και την εξωτερική ζωή του ανθρώπου. Στο ίδιο υποστηρίζεται η αντίληψη ότι η μοίρα ενοικεί μέσα στον ίδιο τον άνθρωπο ο οποίος μπορεί να την αλλάξει με τη

βούλησή του. Τέλος, η αντίληψη του Μέτερλινκ πως η πραγματική πνευματική ζωή του ανθρώπου δεν εκδηλώνεται μέσω της διάνοιας αλλά μέσω αυθόρμητων πράξεων θα μπορούσε να συμβιβαστεί με τη μπερξονική θεωρία περί ζωικής ορμής.

Νίτσε

Κατά τις σπουδές του στο Παρίσι, ο Καζαντζάκης αναθεωρεί την παλαιά του αντίληψη ότι η νιτσεική φιλοσοφία είναι σύμπτωμα της σύγχρονης παρακμής. Στο μηδενισμό του Νίτσε, αντιλαμβάνεται πλέον την ανάγκη της καταστροφής του παλαιού κόσμου, προκειμένου να δημιουργηθεί ένας καινούριος. Επιπλέον, αντλεί από τη φιλοσοφία του μια σειρά εποικοδομητικών ιδεών: τη βούληση για δύναμη, τον υπεράνθρωπο, το διονυσιακό ηρωισμό. Η πνευματική του μαθητεία στο Νίτσε πιστοποιείται από τη διατριβή του και από τις μεταφράσεις των έργων *Η γένεση της τραγωδίας* και *Τάδε έφη Ζαρατούστρα*. Η φυσιογνωμική του ομοιότητα με το Νίτσε, που του επισήμανε μια κοπέλα στο Παρίσι, πρέπει να συνέλαβε στη συγκινησιακή του οικείωση με το φιλόσοφο. Έτσι, επισκέπτεται τη γενέτειρά του, του αφιερώνει ένα κάντο και έχει τη γύψινη νεκρική του μάσκα κρεμασμένη στο γραφείο του. Αργότερα την τυλίγει με ένα κόκκινο πανί, δείχνοντας συμβολικά ότι βρίσκεται πια στο δρόμο του Λένιν.

Βούδας

Ο Καζαντζάκης, που είχε πάντα ένα γιαπωνέζικο Βούδα στο γραφείο του, ήρθε σε επαφή με το βουδισμό μέσα από την απαισιόδοξη φιλοσοφία του Σοπενχάουερ. Στη Βιέννη είχε την ευκαιρία να μελετήσει περισσότερο τη βουδική διδασκαλία, αλλά και να βιώσει στιγμές έντονης πνευματικής αγωνίας, διχασμένος ανάμεσα στη δύναμη των επιθυμιών του και στην προσπάθειά του να απελευθερωθεί από τις ίδιες του τις επιθυμίες, ακολουθώντας τα κηρύγματα του βουδισμού. Το δίδαγμα του Βούδα είναι ένας ακόμη δρόμος που οδηγεί τον συγγραφέα στην αποδοχή του θανάτου. Η επίδρασή του αποτυπώνεται στο περιεχόμενο και το πνεύμα της «Ασκητικής». Ο Καζαντζάκης, όμως, γοητεύεται και από τη ζωή του Βούδα, του νεαρού πρίγκιπα Σιντάρτα Γκοτάμα, που εγκατέλειψε πλούτη και εξουσία για να βρει λύση στα δεινά της ανθρώπινης ύπαρξης.

Χριστός

Η μορφή του Χριστού ρίζωσε στην ψυχή του Καζαντζάκη από τα παιδικά του χρόνια, όταν πούλησε τα παιχνίδια του για ν' αγοράσει λαϊκές φυλλάδες με τους βίους των αγίων. Στην παιδική του φαντασία, ταυτίζονται η μορφή του ήρωα και η μορφή του αγίου, συγκροτώντας «το ανώτατο πρότυπο» του ανθρώπου. Αυτές οι πρώτες εντυπώσεις εναρμονίζονται αργότερα με την ιδέα του για τον αγωνιζόμενο Θεό. Στο Άγιον Όρος, σχεδιάζουν με τον Σικελιανό να ιδρύσουν μια καινούρια θρησκεία, όπου ο Χριστός θα αφομοίωνε τους «δυνατούς χαρούμενους θεούς της Ελλάδας». Ο Καζαντζάκης, όμως, εξακολουθούσε να υπογραμμίζει το στοιχείο του θεϊκού μαρτυρίου στον αγώνα για την ανθρώπινη λύτρωση. Όπως και οι άλλοι πνευματικοί του οδηγοί, ο Ιησούς του εμπνέει μία τραγωδία, ένα κάντο και δύο μυθιστορήματα, ενώ εμφανίζεται και στην *Οδύσσεια*.

Όμηρος

Ο Όμηρος υπήρξε ένας από τους μεγάλους δασκάλους του Καζαντζάκη. Ο Οδυσσέας ήταν σημαντικός και σταθερός οδηγός του. Στον οδυσσειακό μύθο, ο συγγραφέας βρίσκει αντιστοιχίες με τη δική του πνευματική πορεία, την οποία συχνά ονομάζει «ταξίδι στην Ιθάκη», κι όταν επιστρέφει στο πατρικό του σπίτι το 1924, νιώθει σαν «δεύτερος Οδυσσέας». Μέχρι τότε, έχει ήδη γράψει μια τραγωδία με τον τίτλο *Οδυσσέας*, χωρίς όμως να αποκλίνει από το ομηρικό πρότυπο, και τότε στην Κρήτη, θα αρχίσει την *Οδύσσεια*, δίνοντας τη δική του ερμηνεία στον πολυμήχανο ήρωα. Ο Οδυσσέας του είναι ο υπέρτατος φορέας της κρητικής ματιάς, δηλαδή της ηρωικής, άφοβης στάσης μπροστά στο θάνατο ή στην άβυσσο. Καθώς τον δημιουργεί, ο Καζαντζάκης συλλαμβάνει το νόημα της απόλυτης ελευθερίας και της λύτρωσης από κάθε φόβο και ελπίδα.

Δάντης

Αν οι άλλοι πνευματικοί οδηγοί διδάσκουν στον Καζαντζάκη το χρέος του ανθρώπου, ο Δάντης του διδάσκει το χρέος του ποιητή. Το κορυφαίο του ποίημα, η *Θεία Κωμωδία*, δεν είναι μόνο η καταγραφή της ανθρώπινης πορείας από την καταδίκη στη λύτρωση, αλλά και το έργο που επιβάλλει στην ιταλική την γλώσσα του λαού. Ο θάνατός του στην εξορία, εξαιτίας της πολιτικής του δραστηριότητας, είναι ένας ακόμη λόγος για την αναγωγή του σε πρότυπο. Με όλα αυτά, ο Δάντης γίνεται για τον Καζαντζάκη αγαπημένος σύντροφος. Του αφιερώνει ένα κάντο και, όπου πηγαίνει, έχει πάντα μαζί του ένα αντίτυπο της *Θείας Κωμωδίας*, την οποία μεταφράζει. Άλλωστε, στον δαντικό Οδυσσέα βρίσκει ένα πρότυπο για τον δικό του ήρωα.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η παραπάνω εργασία μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ο Καζαντζάκης υπήρξε ένας από τους σπουδαιότερους αλλά και πιο πολυσυζητημένους Έλληνες συγγραφείς του 20^{ου} αιώνα. Έγραψε όλων των ειδών έργα και τα περισσότερα από αυτά έχουν μεταφραστεί από τον ίδιο σε πολλές γλώσσες.

Υπήρξε ένας στοχαστής που, μέσα από μεταφυσικό προβληματισμό, παρουσιάζει με τρόπο ποιητικό την δική του φιλοσοφία για τη ζωή. Ακόμα, η παιδεία του συγγραφέα είναι εκλεκτικιστική, καθώς αφομοιώνει στοιχεία που προέρχονται από διαφορετικές πνευματικές περιοχές, από διαφορετικές θεωρίες και ιδεολογίες. Επιπλέον, ο Νίκος Καζαντζάκης ήταν ένας πολίτης του κόσμου, ένας ταξιδευτής σε τόπους και σε ιδέες.

Από όλα τα παραπάνω, αντλήσαμε γνώσεις που σίγουρα θα μας χρησιμεύσουν στο κοντινό ή μακρινό μέλλον. Νιώθουμε ευγνωμοσύνη που μας δόθηκε αυτή η ευκαιρία για εξερεύνηση μίας χαρισματικής προσωπικότητας της Κρήτης. Μέσα από τη ζωή και το έργο του Καζαντζάκη μάθαμε να αγαπάμε τα ταξίδια, διότι με αυτά αποκτάς εμπειρίες και αντλείς γνώσεις για τους ανθρώπους και τη ζωή. Ακόμα, μας έδωσε την ευκαιρία να αναθεωρήσουμε τις απόψεις και τις ιδεολογίες μας αλλά και να διορθώσουμε κάποιες λανθασμένες πτυχές του εαυτού μας.

Επίσης, η παραπάνω εργασία μας βοήθησε να εργαζόμαστε ομαδικά. Δηλαδή, συμμετείχαμε ενεργά με πληροφορίες, ιδέες και επιχειρήματα στις συζητήσεις και τις υπόλοιπες εργασίες της ομάδας. Μάθαμε να αναγνωρίζουμε, να επαινούμε και να ενθαρρύνουμε τις προσπάθειες των άλλων, καθώς και να προσφέρουμε βοήθεια σε οποιαδήποτε δυσκολία. Επιπλέον καταφέραμε να είμαστε συνεπείς και υπεύθυνοι ώστε να εκπληρώνουμε τις υποχρεώσεις μας με επάρκεια.

Ελπίζουμε η εργασία μας να είχε το επιθυμητό αποτέλεσμα, να σας χάρισε γνώσεις και να σας προβλημάτισε θετικά για πολλά θέματα που αφορούν τους ανθρώπους, το Θεό και τη ζωή...

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Πηγές από το διαδίκτυο:

www.amis.kazantzaki.gr

www.archives.gr

www.bhxospanagiotis.blogspot.gr

www.biblionet.gr

www.capital.gr

www.cine.gr

www.creteinfo.gr

www.ethnos.gr

www.foititelia.gr

www.greekbooks.gr

www.hellas-orthodoxy.blogspot.gr

www.historical-museum.gr

www.kazantzakis-museum.gr

www.kazantzakispublication.org/gr

www.lifo.gr

www.logotexnikaepikaire.blogspot.gr

www.mikros.romios.gr

www.pare-dose.net

www.revealedtheninthwave.blogspot.gr

www.tovima.gr

Άλλες πηγές:

Νίκος Καζαντζάκης -Η ζωή και το έργο του -Μουσείο Καζαντζάκη -Περιφέρεια Κρήτης

Δεν έπιση τήσοζο
Δε φοβήμαι τήσοζο
Εμαι Δεζεροσ

Ε κακομοίρη άνθρωπε, μπορείς να μετακινήσεις βουνά, να κάμεις θαύματα κι εσύ βουλιάζεις στην κοπριά, στην τεμπελιά και την υποτέλεια!
Θεό έχεις μέσα σου, θεό κουβαλάς και δεν το ξέρεις. Το μαθαίνεις μονάχα την ώρα που πεθαίνεις, μα είναι πολύ αργά.
Ας ανασκουμπωθούμε εμείς που το ξέρουμε σς σύρουμε μπορεί να μας ακούσουν!!!